

## AYÇİÇEĞİNDE ÇAYIR TIRTILI

*Loxostege sticticalis* (L.)

(Lepidoptera: Pyralidae)

### 1. TANIMI VE YAŞAYIŞI

Çayır tırtılı [*Loxostege sticticalis* (L.)] ergini, kanatları üzerinde beyaz sarı renkli çizgi ve lekeler olan, açık kahverenginde bir kelebeğdir. Vücut uzunluğu 10-12 mm, kanat açıklığı 19-26 mm'dir. Dinlenme anında abdomen ucu dişilerde kanatlar altında kalmakta, erkekler de ise açıkça görülmektedir(Şekil 21).



Şekil 21. Çayır tırtılı ergini: Dişi (a) ve erkek (b).

Oval şekilli ve parlak olan yumurta önce şeffaf ve renksiz olup, daha sonra portakal sarısına, larvanın çıkışına yakın griye döner. Yumurtalar 0.8–1.0 mm boyunda olup, 2–20 tanesi bir arada bırakılır.



Şekil 22. Çayır tırtılı larvası.

Zararlıının 5 larva dönemi vardır. Birinci dönem larva boyu 1.5–2.5 mm, son dönemde ise 18–25 mm'dir. Olgun larva siyaha yakın yeşil renkli olup, sırt ve yanlarında boydan boya uzanan açık ve koyu renkli çizgiler vardır (Şekil 22).

Pupa 8-13 mm uzunluğunda ve 3-4 mm genişliğindedir. Toprakta silindirik ve içi ağ ile örülü bir kokon içinde bulunur.

Kışı pupa kokonu içinde olgun larva olarak toprağın 5-7 cm derinliğinde geçirir.

İlkbahara girerken pupa olur. Pupa süresi 14-18 gün olup bunun ilk 4-5 günü prepupa süresidir. İlk erginler nisan ortalarında uçmaya başlar. Gece aktif olup, gündüz hareketsizdirler. Polen tozu ve nektar ile beslenen dişiler iki hafta kadar yaşar ve bir dişi 60-400 yumurta bırakır. Yumurtalar özellikle sirken (*Chenopodium* spp.) ve diğer yabancı ot yapraklarının alt yüzüne bırakılır. Yumurtalar 2-10 günde (genellikle 4-6 gün sonra) açılır. Yumurtadan çıkan larva bitkiler üzerinde

beslenmeye başlar. Larva 1-2 gömlek değiştirdikten sonra kültür bitkisine geçer, burada oburca beslenerek yaprakların sadece damarlarını bırakır. Popülasyonun yüksek olduğu yerlerde tüm yeşil aksam zarar görür.

Olgunlaşan larva pupa dönemini geçirmek üzere toprağa iner. Besin ve iklim şartlarına göre larva dönemi 14-22 gün sürmektedir. Bir yılda 2-5 döl verir.

## **2. ZARAR ŞEKLİ, EKONOMİK ÖNEMİ VE YAYILIŞI**

Bitkilerin yaprak, tomurcuk ve çiçek yapraklarını yiyen larvalar, salgın yıllarında bitkileri tamamen yapraksız bırakabilirler.

Zararlı Marmara, Ege ve Karadeniz Bölgeleri'nde saptanmıştır.

## **3. KONUKÇULARI**

Polifag bir zararlı olup, 40 familyaya ait 150 den fazla bitki türü konukçusudur.

## **4. DOĞAL DÜŞMANLARI VE ETKİNLİKLERİ**

Doğal düşmanları bilinmemektedir.

## **5. MÜCADELESİ**

### **5.1. Kültürel Önlemler**

Bu zararlı ile mücadelede kültürel önlemler çok önemlidir. Bu önlemlerle çayırtırlı daha sık ve büyük sorunlara neden olduğu ülkelerde bile önemli bir problem olmaktan çıkmıştır. Bu önlemler;

- Sonbaharda tarlalar derin sürülmelidir. Böylece pupa kokonlarının bir kısmı derine düşmekte ve kelebek toprak yüzüne çıkamamaktadır. Bir kısım kokonlar ise toprak yüzünde kalarak kuşlara yem olmakta veya kış soğuklarından etkilenmektedir.
- İlbaharda yabancı ot mücadelesi yapılmalıdır. Böylece yabancı otlara bırakılmış yumurtalar ve larvalar yok edilmiş olur. Kültür bitkilerinde de yabancı ot mücadelesinin sürdürülmesi aynı faydayı sağlayacaktır.
- Yonca, tırfıl, üçgül gibi yem bitkilerinin erken biçilmesi de popülasyonun kırılması bakımından önemli bir yöntemdir.

### **5.2. Kimyasal Mücadele**

#### **5.2.1. İlaçlama zamanı**

Bir bitkide 3-5 adet larva veya metrekarede 20 adet larva saptandığında mücadeleye başlanmalıdır. Mücadele en geç üçüncü dönem larvalara karşı yapılmalıdır. Dördüncü ve beşinci dönemlerde başarı zordur.

#### **5.2.2. Kullanılacak bitki koruma ürünleri ve dozları**

Bakanlık tarafından yayınlanan "Bitki Koruma Ürünleri" kitabında tavsiye edilen bitki koruma ürünleri ve dozları kullanılır.

**5.2.3. Kullanılacak alet ve makineler**

İlaçlamada hidrolik tarla pülverizatörü, sırt pülverizatörü (mekanik, otomatik, motorlu) veya sırt atomizörü kullanılır.

**5.2.4. İlaçlama tekniği**

İlaçlama sabah veya akşam saatlerinde, rüzgârsız bir havada yapılmalıdır. İlaçların yaprakların alt yüzlerini de kaplayacak şekilde atılmasına özen gösterilmelidir.